

Programstöd för lärare

UF-företagande

VVS- och fastighetsprogrammet

Inledning

Genom processutbildningen UF-företagande startar, driver och avvecklar eleverna ett företag under ett skolår där de säljer en vara eller tjänst och tjänar riktiga pengar.

UF-företagande ger både lärare och elever möjlighet att utveckla de entreprenöriella förmågor och kunskaper som efterfrågas i gymnasieskolans läroplan och i arbetslivet.

Forskning visar att de personer som drivit UF-företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra. Bland kvinnliga UF-företagare är det hela 80 procent större sannolikhet att de startar aktiebolag senare i livet än de som inte drivit UF-företag.¹ Forskning visar också att den som driver UF-företag även utvecklar sitt självförtroende och förmågor som samarbete, muntlig kommunikation, planering och ansvarstagande.²

Det här materialet ger exempel på hur du som UF-lärare kan arbeta med UF-företagande inom VVS- och fastighetsprogrammet. Längst bak i materialet finns exempel på UF-företag som drivits inom VVS- och fastighetsprogrammet. Materialet är ett komplement till Ung Företagsamhets lärarhandledning och läromedlet *Mitt UF-företag - Entreprenörskap på riktigt* som går att köpa på nok.se. Vårt digitala läromedel heter *Digilär Entreprenörskap för gymnasiet*.

Som UF-lärare hittar du nästan allt du behöver på ungforetagsamhet.se. Där registrerar du dig för att sedan logga in på *Mina sidor*. Förutom all information om

”

Man lär sig så mycket eftersom man gör precis allting själv i UF-företaget.

Pannrummet UF

dina UF-elever, hittar du en mängd digitala utbildningar som till exempel vår grundutbildning för blivande UF-lärare eller vår ekonomiutbildning Smart företagande. Där hittar du även alla utbildningar, podcasts, filmer och andra verktyg som även dina elever når via sina sidor.

Många UF-lärare uppskattar de konferenser, utbildningar och mässor som vi på Ung Företagsamhet anordnar eftersom de ger dig och dina elever ett ovärderligt nätverk. Flera av våra samarbetspartners erbjuder även dig och dina elever kostnadsfria företagspaket eller information som ska göra det lättare att komma igång med UF-företagandet.

Scanna QR-koden för att logga in på ungforetagsamhet.se redan idag och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

¹ Effekter av utbildning i entreprenörskap - en långtidsstudie av UF alumners arbetsmarknadspotential och företagande, 2013 av docent Karl Wennberg vid Stockholm School of Economics och Niklas Elert på Ratio, Övning ger färdighet - En långtidsuppföljning av UF-företagares entreprenöriella karriärer i Sverige 1990-2007, 2011, Karl Wennberg, <https://ungforetagsamhet.se/om-oss/var-utbildning-ger-resultat>

² What and How Students Perceive They Learn When Doing Mini-Companies in Upper Secondary School, Steven Hunter Lindqvist, Karlstad Universitet.

Arbetsmarknad och entreprenörskap i skolan

Den svenska arbetsmarknaden genomgår sedan ett antal år tillbaka stora omstruktureringar och reformer. Anställningsformer förändras, nya yrken uppstår och gamla yrken omformas. Oavsett vilken utbildning dagens unga väljer kommer de möta en arbetsmarknad i ständig förändring. Det innebär att arbetstagaren behöver vara flexibel, kreativ och självständig. Kontakter och nätverk är en viktig väg till jobb.

Positiv attityd till företagande bland unga

Enligt Entreprenörskapsbarometern³ kan 47 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder tänka sig att bli företagare. Ändå är det bara nio procent som är företagare. En förklaring till skillnaden kan vara kunskapen om företagande och kännedomen om var man ska vända sig för att få mer information. Undersökningen visar att unga (18–30 år) kan tänka sig att bli företagare i betydligt större utsträckning än medelålders och äldre. Samtidigt är det unga som har sämst kännedom om vad som krävs för att starta företag. Därför finns Ung Företagsamhet och UF-företagande.

Arbetsmarknad efter VVS- och fastighetsprogrammet

VVS-branschen står inför ett generationsskifte med många pensionsavgångar och samhällets snabba teknikutveckling kräver både fler medarbetare och nya yrkesroller. Branschen står idag för större mångfald dit alla är välkomna. Behovet av teknik- och miljöintresserade problemlösare som vill skapa energi- och kostnadsbesparande lösningar som leder till ett hållbart samhälle i framtiden är stort.⁴

Arbetsförmedlingen ser en ljus framtid för VVS-montörer vilket framförallt beror på bostadsproduktionen. I Platsjournalen beskrivs den moderna VVS-montören som både kreativ och lösningsfokuserad. Behovet av VVS-montörer växer de kommande tio åren genom ökade investeringar i alternativ energianvändning. Både SCB och Arbetsförmedlingen ser behovet av VVS-montörer i framtiden.⁵

Installatörsföretagen anser att branschens utmaningar handlar om att kommunicera och prissätta värdet för kunden och öka mångfalden i branschen.⁶

Entreprenörskap i skolan

I läroplanen för gymnasieskolan står att skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilket ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.⁷ Genom UF-företagande får eleverna, oavsett gymnasieprogram, kunskaper i just detta.

Entreprenörskap på VVS- och fastighetsprogrammet

Yrket kräver idag social förmåga och en känsla för service i möten med kunder, beställare och entreprenörer. Många av arbetsuppgifterna sker i hemmiljö vilket ställer extra stort krav på hänsynstagande. Det står även om planering, genomförande och dokumentation av arbetsuppgifter vilket kräver ett stort mått av egen drivkraft.

³ Entreprenörskapsbarometern 2016. Tillväxtverket. Stockholm nov 2017..

⁴ www.teknikcollege.se/om-teknikcollege/arbetsmarknaden (Hämtad 2018-06-20)

⁵ www.framtid.se/yrke/vvs-installator

⁶ Intervju med Installatörsföretagen 2016-04-24

⁷ Gymnasieskolans läroplan (reviderad 2017), Skolans värdegrund och uppgifter, Kap 1

Året som UF-företagare

Del 1: Inför ditt UF-år

Affärsidé

Team

Hitta
rådgivare

Registrera
UF-företaget*

Riskkapital

Del 2: Starta

Marknads-
undersökning

Affärsplan*

Bankkonto

Rådgivar-
kontakt*

Fördjupnings-
område**

Inköp,
produktion

Del 3: Driva

Marknads-
föring

Rådgivar-
kontakt

Sälj*

Bokföring

Tävlingar**

Del 4: Avveckla

Årsredo-
visning*

Bolags-
stämma

Avveckla
UF-företaget

Avsluta
konton

Ladda
ner intyg

Del 5: Efter UF-året

Gå med i
UF alumni

Driv vidare

Stipendier

Bli UF-
rådgivare

*Obligatoriskt moment för alla UF-företagare.

**Arbete med fördjupningsområden är frivilligt.

Välj vad som passar ert UF-företag. Godkända obligatoriska moment ger ett intyg från Ung Företagsamhet vid UF-årets slut. Godkänt fördjupningsområde syns på intyget.

Att starta, driva och avveckla ett UF-företag

UF-företagande innebär att eleverna startar, driver och avvecklar ett företag under ett läsår. Året börjar med att de på höstterminen startar ett UF-företag genom att bilda grupper, formulerar en affärsidé, sätter en budget och undersöker om idén är attraktiv på marknaden. Sedan driver de företaget med stöd av lärare, rådgivare och medarbetare från Ung Företagsamhet.

När läsåret närmar sig sitt slut avvecklar eleverna sitt UF-företag. Fokus ligger på att eleverna själva tar ansvar för att hitta lösningar på de problem som uppstår längs vägen. Syftet med att driva ett UF-företag är att eleverna ska få kunskaper och kompetenser som efterfrågas av arbetsmarknaden men även se eget företagande som en möjlig karriärväg i framtiden.

Läs mer i lärarhandledningen till *Mitt UF-företag – Entreprenörskap på riktigt* eller ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

UF-företagande på VVS- och fastighetsprogrammet

» UF-företag i kursen Entreprenörskap

Syftet är att eleverna ska få kunskaper och förmågor som kan kopplas till entreprenörskap. Eleverna kan fritt välja affärsidé och fokusera på att utveckla sina entreprenöriella förmågor. I kursen Entreprenörskap kan hela det centrala innehållet uppnås inom ramen för UF-företagande. Mer information om detta finns i Ung Företagsamhets lärarhandledning.

» UF-företag inom yrkeskurser

UF-företagande fungerar väl inom flera yrkeskurser. Vilka kurser som kan integreras i UF-företagandet beror på vilket år eleverna gör sitt UF-år, vilken inriktning de valt samt vilka programfördjupningar skolan valt. Förslag på kurser som är möjliga att integrera med Ung Företagsamhets processutbildning finns under rubriken Exempel på UF-företag inom VVS- och fastighetsprogrammet.

» UF-företag inom övriga kurser

De grundläggande kunskaperna i privatekonomi och eget företagande som ingår i kursen Samhällskunskap 1b är användbara i alla UF-företag. I Svenska 1-3 arbetar eleverna med att hålla muntliga presentationer, vilket är en annan viktig del av UF-företagandet. UF-företag som gymnasiearbete. Genom att driva UF-företag som gymnasiearbete har eleverna stort utrymme att vara kreativa i valet av affärsidé.

Se film om UF-företagande på yrkesprogrammen

Exempel på UF-företag inom VVS- och fastighetsprogrammet

Handmade UF

Affärsidé: ”Att tillverka och sälja handgjorda lampor av rördelar.”

Inriktning: VVS

Affärsidén fick eleverna efter att ha inspirerats av att rörmontörer gjort till exempel klädstänger och ljusstakar av rördelar. Elevernas mentor hjälpte till att ta fram en skiss på en lampa som eleverna sedan producerade. UF-företaget marknadsförde sig via sociala medier, utställning på mässor samt genom rekommendationer från nöjda kunder. UF-företaget vann flera priser på SM i Ung Företagsamhet.

Förslag på kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta täcks in med UF-företagande.

» **VVS-installation**

Arbets sättet i ämnet ska vara problemlösande och eleverna ska utveckla sin förmåga att arbeta ansvarsfullt individuellt och tillsammans med andra. Praktiska och teoretiska kunskaper ska vävas samman. Allt detta uppfylls för eleverna genom UF-företagande.

» **VVS svets och lödning rör, 100 poäng**

I kunskapskraven står att eleven bland annat ska kunna planera sitt arbete utifrån ritningar och kunna metoder och tekniker för sammanfogning. Eleven ska kontrollera och värdera och dokumentera sitt arbete samt bedöma den egna förmågan och situationens krav. UF-företaget Handmade UF hade gått utmärkt att driva inom detta ämne.

» **Servicekunskap, 100 poäng**

Eleven ska kunna beskriva vad ett kundanpassat förhållningssätt innebär och hur olika förhållningssätt kan påverka service och försäljningssituationer. Även problemlösning ingår i kunskapskraven samt utvärdering, samverkan med andra, kundanpassad kommunikation samt utvärdering av den egna förmågan. Under UF-året kommer eleven utföra alla dessa moment praktiskt och läraren kan därför även bedöma elevens kunskaper.

» **Försäljning och kundservice**

Här ska eleven få färdigheter i ett kundorienterat och målinriktat försäljningsarbete i service och personlig försäljning. Genom att samarbeta med det lokala näringslivet ska eleverna ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och finna lösningar för att arbeta med försäljning och kundservice. Då en stor del av UF-året kretsar kring försäljning så uppfylls ämnet per automatik.

Pannrummet UF

Affärsidé: ” Vår idé är att ta ut och återvinna gamla värmeanläggningar som inte används.”

Inriktning: VVS

Eleverna fick sin affärsidé genom att diskutera marknadens behov av VVS-tjänster och kom då fram till att återvinna gamla värmeanläggningar. De marknadsförde sig via Facebook men de flesta uppdragen fick UF-företaget via rekommendationer. De tog ett fast pris per uppdrag vilka kunde ta allt från 3–18 timmar för fyra personer.

Det största uppdraget bestod i att ta ut oljepanna, tank och varmvattenberedare åt kommunen. Uppdraget fick de genom att en av UF-företagets medlemmar tidigare sommarjobbat på kommunen. Övriga uppdrag utfördes åt privatpersoner.

Eleverna ansåg att de genom UF-företaget lärde sig om företagande, ekonomi och inköp men även att ta eget ansvar, samarbete och vikten av god kundkontakt. De tyckte att de lärde sig mer under UF-året än under sin APL-period just för att de under UF-året fick göra allting själva.

Förslag på kurs- och ämnesintegrering

» **Entreprenörskap 100 poäng**

UF-företagande lämpar sig särskilt till kursen Entreprenörskap 100 poäng. Inom kursen ska eleverna ges förutsättningar att starta, driva, genomföra och utvärdera ett projekt eller fiktivt företag samt kunskaper i företagsekonomi. Undervisningen ska stimulera elevernas lust att anta utmaningar, utveckla deras kreativitet och

omsätta idéerna praktiskt. Vidare ska de ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur människor kommunicerar, löser problem och samarbetar samt reflektera och dra lärdom av sina erfarenheter. Allt detta täcks in med UF-företagande.

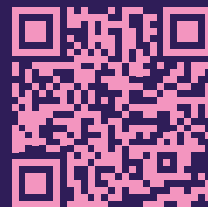
» **Entreprenadteknik, 100 poäng**

Kursen ligger under ämnet VVS installation. Ur kursens centrala innehåll kunde många delar appliceras på UF-företaget Pannrummet UF. Bland annat behövde eleverna ta hänsyn till avtal, lagar och andra bestämmelser som gäller i samarbetet mellan utförare och beställare. De behövde lära sig om tillträdesregler i arbeten i bostäder och andra lokaler samt bemötande med fastighetsägare och bostadsinnehavare.

» **Verktygs- och materialhantering, 100 poäng**

Även denna kurs hade passat bra för UF-företaget Pannrummet UF. I kunskapskraven ska eleven använda verktyg och maskiner och ta hänsyn till nödvändiga säkerhetsaspekter. Eleven ska även arbeta ergonomiskt och säkert för både sig själv och andra. Arbetet ska sedan kvalitetsgranskas och eleven ska bedöma sin egen förmåga samt situationens krav.

Har du frågor eller vill veta mer om UF-företagande? Scanna QR-koden och ta kontakt med Ung Företagsamhet i din region.

Ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet

Sedan 1980 har Ung Företagsamhet utbildat unga i entreprenörskap. Vi är en ideell och politiskt obunden organisation, som finns över hela landet. Vi inspirerar och tränar unga att i skolan utveckla sitt entreprenörskap och sina företagsamma förmågor – för en positiv samhällsutveckling. Vår vision är ett samhälle där alla unga får utveckla sin företagsamhet.

Var tredje elev som idag går ut gymnasiet har drivit ett UF-företag och totalt har över 560 000 gymnasieelever drivit UF-företag sedan vi grundades. Varje år jobbar vi med lärare och elever på drygt hälften av Sveriges grundskolor genom våra läromedel, utbildningar och inspirerande möten. Vi driver även vårt nätverk UF alumni som ger unga entreprenörer, tidigare UF-företagare, personlig utveckling, drivkraft att växa och ett unikt kontaktnät.

Forskning visar att elever som drivit UF-företag har bättre möjligheter efter skoltiden; de får oftare jobb, har färre arbetslöshetsdagar och startar oftare eget företag.

Det vinner både de unga och samhället på.

Scanna QR-koden om du vill du veta mer om oss.

